

II. vyd., 1921 a 1924; Dupuis: „Relations internationales“ v Recueil des Cours de l'Académie de droit international, 1924, I.; Hoijer: „Le Pacte de la Société des Nations“, 1926; Gonsiorowski: „Société des Nations et Problème de la Paix“, II., 1927; Redslob: „Théorie de la Société des Nations“, 1927; Mandelstam: „La conciliation internationale d'après le Pacte et la jurisprudence du Conseil de la Société des Nations“ v Recueil des Cours de l'Académie de droit international, 1926, IV. Podrobnější literatura o i-i v uvedeném spise Stowellové.

Ladislav Vošta.

Invalidé

viz Váleční poškozenci.

Invalidní pojištění

viz Sociální pojištění.

Inženýr.

I. Pojem. II. Ochrana titulu inženýr. III. Právo v zemích českých. IV. Právo na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. V. Trestní sankce.

I. Pojem. Inž. byl původně ten, kdo vymýšlel, navrhoval a řídil práce a stavby k dobývání a hájení neb opevňování míst k účelům vojenským. Slovo inž. jest odvozeno ze španělštiny, kde řidič strojů válečných (ingenio) byl zván ingenioros. Později byl nazýván inž-em i ten, kdo řídil práce a stavby veřejné (silnice, mosty), a to po příkladu Francie, kdež byl r. 1720 zřízen inž-ský sbor mostní a silniční a založena byla r. 1795 ku vzdělání inž-ů tohoto oboru zvláštní škola. Rozvoj práce technické vedl pak k rozlišování inž-ů vojenských od inž-ů civilních, kterými byli označováni inž-ři pracující jednak jako úředníci pro stát, obec, země nebo jako soukromí podnikatelé pro průmysl a potřeby soukromníkův (viz Ottův Slovník Naučný čl. Inženýr). Tak v Rakousku v nař. státního ministerstva z 8. XII. 1860, č. 268 ř. z., o zásadách organizace státní stavební (recte technické) služby bylo v § 27 vysloveno, že úkol státních stavebních orgánův má býti omezen jen na to, co se státu přímo dotýká a úplně a spolehlivě může býti provedeno jenom za jeho přímého vlivu. Pro obstarávání jinakých do technického oboru spadajících věcí obcí, korporací, publika a pod. buďtež zřízení nezávisle na státní správě civilní inženýři. Institut ten byl vyhrazen zvláštní úpravě (srov. Technikové civilní). Jménem inž. rozumí se tedy v obecně mluvě všeobecně technik určitého školského vzdělání,

mající schopnost pro některý z rozmanitých oborů technických.

II. Ochrana titulu inž. Názvu inženýrského bylo často zneužíváno a přikládaly si jej i osoby, jež svým nedostatečným technickým vzděláním a činností názvu toho jistě nezasloužily a tím řádný vývoj technických odvětví jen ohrožovaly. Náprava byla zjednána tím, že bylo prohlášeno, že titulu inženýrského mohou používat jen ti, kdož splnili určité podmínky a že neoprávněné používání titulu inženýrského bylo prohlášeno za trestné. Podmínky ty byly jednak určité vzdělání jednak i zaměstnání v určitých úřadech veřejných anebo provozování určitých činností technických. Na tom ustalo právo uherské v nař. min. kultu a vyučování z 23. V. 1890, č. 22578/1890, R. T. č. 126.

Dále šlo právo rakouské, které pozorujíc za války, jaké škody působila nevyjasněná otázka názvu inženýrského, v čís. nař. z 14. III. 1917, č. 130 ř. z., na základě § 14 zák. zák. státního čís. 141/1867 ř. z., vydaném, prohlásilo titul inženýrský za titul čistě stavovský, kterého může používat výlučně jen ten, kdo prokázal určitý stupeň technického vzdělání. Je-li to titul stavovský, nesmí býti ani částí titulu služebního a proto byla všechna služební označení, v nichž přichází slovo inž. k označení služebních míst (mimo vojsko a námořnictvo), prohlášena za nepřipustná. V tom jest rozdíl od práva uherského, v němž název inž. byl připuštěn i v titulech úředních.

III. Právo v zemích českých. V Rakousku a tedy nyní v zemích českých a v územích inkorporovaných jsou oprávněny označovati svůj stav názvem inž. (Ing.) osoby, které prokázaly určitý stupeň technického vzdělání.

Jsou to A. osoby, jež absolvovaly vysoké školy směru technického a podrobily se příslušným zkouškám, totiž:

1. osoby, které a) řádně absolvovaly studia na některé tuzemské vysoké škole technického směru (technická vysoká škola, montanistická vysoká škola, vysoká škola zemědělská) a to na některém odborném oddělení (i vysoké škole obchodní), pro něž jsou předepsány aspoň 2 státní zkoušky a b) vykonaly tyto předepsané státní zkoušky po případě zkoušku diplomovou nebo dosáhly doktorátu na některé z těchto vysokých škol (§ 1, odst. 1). Jako tuzemské školy padají v úvahu do převratu školy na území státu rakouského, po převratu na území státu našeho.

2. osoby, které až do převratu absolvovaly zemědělské studium na filosofické fakultě university krakovské a složily předepsanou závěrečnou zkoušku (§ 1, odst. 2.);

3. absolventi a) technických škol, býv. hornických akademií v Lubně a Příbrami a vysoké školy zemědělské ve Vídni, kteří absolvovali studia na nich jako řádní posluchači dříve než byly na těchto školách zavedeny státní zkoušky, § 2, odst. 1.; b) absolventi určitých ústavů, jež v Rakousku trvaly před nynější organizací vysokých škol a byly za rovnocenné uznány, dále absolventi lesnické akademie v Maria-brunnu, hornického učiliště ve Vordernbergu, bývalého technicko-živnostenského ústavu v Krakově, bývalého hornického učiliště v Lubně a v Příbrami a před rokem 1867 i ve Štávnici, ale vesměs za podmínky, že tito absolventi absolvovali svá studia řádně jako řádní posluchači dle tehdy platných nařízení a že příslušné zkoušky s úspěchem složili (§ 2, odst. 2.);

4. absolventi technických studií na cizozemské vysoké škole, jestliže jsou tímto studiem nahrazena tuzemská studia a zkoušky (§ 4). Ovšem právní nárok na nostrifikaci studií a diplomu není (Boh. adm. 4459). Jsou-li pochybnosti v případech sub 3 a 4, rozhodují ministr školství v souhlasu s min. veřejných prací, u montanistických studií výhradně ministr veřejných prací.

5. důstojníci, kteří absolvovali vyšší ženíjný kurs nebo inženýrský důstojnický kurs a složili závěrečné zkoušky, dále důstojníci a vojenští úředníci, kteří byli na vyšším kursu dělostřeleckém vzděláni za inž-y dělostřelecké, posléze námořní důstojníci (a praporčíci), kteří byli vzděláni na vyšších kursech a složivše inženýrskou zkoušku byli přeloženi do stavu námořních inž-ův (§ 1, odst. 3.), dále důstojníci a vojenští úředníci, kteří absolvovali bývalý kurs k vzdělání v pozemním stavitelství do r. 1901 trvající nebo vojenský kurs pro stavební inž-y, trvající do r. 1910 (§ 2, odst. 4.). Tyto vojenské osoby mohou užívatí názvu inž. i mimo aktivní službu a tedy i když z ní vystoupily. V naší republice nejsou již podobné kurzy zřízeny a proto tato kategorie inž-ů zanikne. Všechny tyto osoby mají již na základě svých studií a zkoušek nárok na užívání titulu inženýrského, aniž jest k tomu třeba nějakého svolení úředního.

B. Cís. nařízení neomezuje však označení inž. jen na kruh oněch osob, jež mohou

předložiti formální výkaz o studiích na vysokých školách a zkouškách dle §§ 1 a 2, nýbrž „věrno své základní myšlenky, že názvem inženýr má býti označen určitý stav a nejen určitý akademický stupeň“, dává označení to i jiným osobám. Jsou to po nejvíce osoby, které titulu inženýrského obvyčejně již užívaly, totiž:

1. absolventi odborných oddělení tuzemských vysokých škol technického směru, jestliže a) skončili svoje studia do 1. V. 1917 (den účinnosti cís. nař. č. 130/1917ř.z.) jako řádní posluchači (složením státní zkoušky u geometrií není nutno, Boh. adm. 2619), dále b) složili s prospěchem zkoušky z hlavních předmětů dotyčného odborného oddělení a c) mohou prokázati aspoň šestiletou praxi v odborně-technickém oboru. Povolení tu udílí ministr veřejných prací, a to pokud jde o techniky a zemědělské školy, v souhlasu s min. školství, a pokud jde o vysoké školy zemědělské, i v souhlasu s min. zemědělství (§ 3).

2. absolventi určitých středních škol odborných, totiž a) stavebních odborných škol, b) vyšších škol průmyslových směru mechanicko-technického, elektrotechnického, chemickotechnického a textilně technického, c) ústavů těmto odborně aspoň rovnocenných, jestliže a) svoje studium na těchto školách skončili před 1. V. 1917 (maturita se nežadá, Boh. adm. 3691) nebo je aspoň před 1. V. 1917 započali, ale v tom případě maturitní zkoušku složili s vyznamenáním, b) prokázali, že byli aspoň po 6 let prakticky zaměstnáni v odborně-technickém oboru (Boh. adm. 3602) a zároveň (Boh. adm. 2205) zaujímají vedoucí nebo samostatné místo v oboru odborně-technickém (Boh. adm. 3602, § 5).

Státními občany čsl. býti nemusí (Boh. adm. 3690); nař. č. 411/1921 Sb. odporuje v tom směru (§ 1, § 2, odst. 2.) zákonu. Tyto osoby sub B. nemají však přímého nároku ex lege na vedení titulu inženýrského, nýbrž mohou za udělení práva vésti titul inženýrský žádati u min. veřejných prací, jež u každé z těchto osob individuálně ocení vykonaná studia, jejich praktickou činnost a jejich nynější postavení a dle toho pak rozhodne, zda osoba ona může býti k stavu inž-ů počítána čili nikoliv.

Pro hodnocení to jest ministerstvu dána v předpisech §§ 3 a 5 závazná direktiva ve směru dolů, t. j. na tolik, že určena jest jistá nejnižší mez žádoucího teoretického studia a nutného praktického působení, která nezbytně musí býti vykázána, kdežto

mez ve směru nahoru hledati sluší jen v intencích zákona, jenž nechce osoby tu jmenované vůbec vylučovati a proto nedopouští takového výkladu, jenž by činil předpisy ty bezpředmětnými a bezvýznamnými. — Jsou-li tyto meze zachovány, pak pro hodnocení teoretického vzdělání i praktického působení, jež vede ke zjištění oné míry, jakou asi jest pokládati za žádoucí, by ta která osoba byla zařazena ve stav inž-ů, nedal zákon ministerstvu veřejných prací direktiv závazných, nýbrž přenechal mu spravedlivě uvážiti a navzájem oceniti poměry celkové a individuální. Na tuto diskrecionární moc poukazuje a také jen tento smysl a obsah má zákon, užívá-li obratu, že ministerstvo veřejných prací „může užívání stavovského označení inženýr povoliti“ (Boh. adm. 7261).

Z toho se pak dále podává, že přiznání názvu inž. podle §§ 3 a 5 není propůjčením nějakého vyznamenání nebo titulu v libovůli ministra ležícího, nýbrž jest to konstatování (deklarativní výrok), že určitá osoba splnila ony požadavky, jaké dle intence zákona nutno pokládati za minimální, aby mohla býti pojata ve stav, pro nějž jest určen a vyhrazen název „inženýrů“. Zákon při projevu této myšlenky arcit hleděl více k praktickému výsledku tohoto rozhodování a mluví proto o tom, že se povoluje používání stavovského označení „inženýr“, ale v právní podstatě své jest a zůstává výrok tento jen uznáním určitého osobního stavu nebo potvrzením určité schopnosti a jisté kvalifikace, s kterou jest příslušnost k stavu „inženýrů“ spojena. Jelikož tedy název inž. jest zákonným a vyhrazeným názvem pro příslušníky určitého stavu, jehož se nabývá splněním určitých zákonných předpokladů, nebyl zrušen ani zákonem č. 61/1918 Sb., nebo § 106, odst. 3., úst. list. (Boh. adm. 743). K provedení §§ 3 a 5 cís. nař. byla na základě § 8 vydána vyhláška min. veř. prací z 26. III. 1917, č. 133 ř. z., jež byla pak nahrazena vlád. nař. z 10. XI. 1921, č. 411 Sb., které zejména stanoví, které školy odborné a průmyslové nebo jim na roveň postavené padají dle § 5 v úvahu (Boh. adm. 2618, 3689, 3692, 4534, 4535), co to jest absolvování, praktická činnost a vedoucí neb samostatné postavení a jak tyto momenty prokázati (Boh. adm. 2205). Pokud nařízení odporuje zákonu, srov. Boh. adm. 3690 a 3691. Nařízením byl zároveň zřízen při min. veřejných prací poradní sbor složený ze zástupců ministerstev, vysokých škol

technických, vyšších škol průmyslových a ze zástupců inženýrské komory; sbor ten podává min. veřejných prací k volnému uvážení a rozhodnutí posudky a návrhy o žádostech za přiznání práva vésti titul inženýrský. Zřízení tohoto poradního sboru neodporuje zákonu (Boh. adm. 2205). Za přiznání titulu inž-a dle §§ 3 a 5 sluší zaplatiti poplatek kolkový 500 Kč podle § 6 zák. č. 54/1925 Sb. a prov. nař. č. 87/1925 Sb. Oprávnění těch bylo již přiznáno přes 2000.

IV. Právo na Slovensku a v Podkarpatské Rusi. V uherském právu byla otázka titulu inženýrského upravena nař. min. kultu a vyučování z 23. V. 1890, č. 22578, R. T. č. 126 (viz Sběrka zákonů, nařízení a předpisů pro státní službu stavební, svazek V., str. 1149), a to takto:

1. titulu diplomovaného inženýra mohou užívati jen ti, a) kdož před r. 1850 obdrželi inženýrský diplom od inženýrského ústavu při peštské universitě, b) kdož od r. 1850 obdrželi absolutorium neb inženýrský diplom na uherské polytechnické škole Josefově v Pešti, c) kdož od r. 1850 obdrželi inženýrský diplom na některé mimouherské technice na roveň postavené uherské Josefově polytechnice;

2. titulu inženýra bez přídavku diplomovaný mohou užívati ti, a) kdož do r. 1874/75 na některé technice poslouchali zcela neb z části zeměměřictví a inženýrské stavitelské vědy, stavbu silnic a železných drah, vodní stavby, stavby mostův a z těchto předmětů na technice aspoň částečně před r. 1874/75 zkoušky složili; b) ti, kdož od r. 1874/75 poslouchali všechny povinné předměty inženýrského odboru uherské Josefovy techniky a z nich všech složili zkoušky;

3. titulu diplomovaného geometra (nikoli inž-a) mohou užívati, kdo nabyli do r. 1880 na technice v Pešti geometrovského titulu;

4. titul inženýra mohou užívati, nehledíc na svoji vědeckou kvalifikaci, všichni, kdož nabyli k tomu státního oprávnění nebo vykonávají veřejný úřad, se kterým jest titul inženýrský spojen, pokud ovšem jednájí v mezích svého oprávnění (katastrální, erární, železniční a městští inž-ři).

V. Trestní sankce. V zemích českých a územích inkorporovaných jest neoprávněné užívání stavovského titulu „inženýr“ a používání služebního titulu inž. k označení služeb proti předpisu § 6. přestupkem politickým, ačli nespadá pod trestní zá-

kon a stíhá se pokutou do 400 Kč nebo vězením do 1 měsíce a jde-li o opakování deliktu, peněžitou pokutou do 4000 Kč a vězením do 6 měsícův, § 7 cís. nař. Na Slovensku a Podkarpatské Rusi jest neoprávněné užívání titulu diplomovaného inž-a, inž-a a diplomovaného geometra trestným jako správní přestupek dle § 45 zák. čl. XL/1879 (přestupkový zákon); srov. č. 5 nař. R. T. 126/1890.

Karel Laštovka.

Inženýrská komora.

I. Pojem, prameny právní. — II. Členové k-y. III. Orgány k-y. IV. Úřední řeč k-y. V. Náklady komorní. VI. Dozor. VII. Dobrovolná sdružení.

I. Inž. k. jest veřejnoprávní obligatorní stavovská organizace k zastupování stavu úředně autorisovaných soukromých technikův a báňských inženýrův, k podporování jejich zájmův a k ochraně jejich stavovské cti. InSTITUTE civilních techniků byla zavedena jen v Rakousku a to nař. státního min. z 11. XII. 1860, č. 36413 (zem. zák. čes. č. 1/1861, mor.-slez. č. 12/1861) a naposled upravena nař. z 7. V. 1913, č. 77 ř. z.; rovněž instituce báňských inženýrů byla zavedena jen v Rakousku nař. z 23. V. 1872, č. 70 ř. z., které bylo v § 13 zák. č. 57/1928 Sb. prozatím ponecháno v platnosti. Společné zájmy vedly k tomu, že si příslušníci těchto povolání utvořili v Čechách a na Moravě na podkladě spolkového zákona dobrovolná sdružení s titulem inž. k. K autoritativní veřejnoprávní organizaci civilních techniků došlo však teprve zák. z 2. I. 1913, č. 3 ř. z., podle kterého se zřizují v Rakousku inž-é k-y pro obvody a se sídly určenými nařizováním. K provedení zákona byla pak vydána prov. nař. a to v Čechách č. 5/1914 ř. z., na Moravě č. 84/1913 ř. z., ve Slezsku č. 148/1913 ř. z. K inž. pro Čechy byla rozdělena na dvě národnostní sekce, českou v Praze a německou v Teplicích, každá se svými zvláštními orgány, takže působnost orgánů ústředních byla omezena jen na společné věci. Naproti tomu inž. k. na Moravě v Brně a ve Slezsku v Opavě zůstala jednotnou, a jenom její představenstvo bylo voleno podle národnostních volebních sekcí, při čemž ovšem na Moravě oboje národnosti byly v představenstvu zastoupeny paritně, ve Slezsku však podle počtu členů v čas volby k sekci německé resp. slovanské náležejících. Poněvadž prov. nař. platila pouze na dobu 6 let, byla účinnost prov. nař. pro

Čechy a Moravu prodloužena nař. č. 52/1920 Sb. o rok. Později pak byl vydán nový zák. z 18. III. 1920, č. 185 Sb., který se celkem shoduje s rak. zákonem, zřizuje však jenom jednu k-u pro celou republiku (majetkové otázky, které vzniknou změnou dosavadních komorních obvodů, rozhoduje min. veř. prací, § 16) a důsledkem toho i organizaci k-y bohatěji upravuje. Podrobné prov. nař. bylo vydáno 22. XII. 1920, č. 654 Sb., s účinností dnem 30. XII. 1920.

II. Inž. k. jest veřejnoprávní nucená korporace, zřízená „pro zastupování úředně autorisovaných civilních technikův a úředně autorisovaných horních inženýrův, pro hájení zájmů tohoto stavu a k ochraně jeho stavovské cti“ (§ 1) a má sídlo v Praze. Název inž. k. jest vyhrazen jen této veřejnoprávní korporaci a proto jiné korporace a ústavy nesmějí tohoto názvu a vůbec žádného takového názvu užívat, který by mohl býti jím zaměněn (§ 26).

Členové její jsou 1. veškerí úředně autorisovaní civilní technické a úředně autorisovaní báňští inženýři působící v oblasti republiky Československé. Kdo jsou civilní technické, upraveno bylo naposled pro země rak. nař. č. 77/1913 ř. z.

Na Slovensku a v Podkarpatské Rusi civilních techniků a autorisovaných báňských inženýrů nebylo a proto byli za členy k-y prohlášeni

2. technici a inženýři, kteří na Slovensku a v Podkarpatské Rusi podle právní úpravy tam dosud, to jest dne 3. IV. 1920, platně obdobnou činnost vykonávají, při čemž bylo ponecháno pro přechodnou dobu 5 let cestě nařizovací „určiti, pokud bude jim prokázati nebo si osvojití náležitou další kvalifikaci“. Obdobnou činnost vykonávali na Slovensku a v Podkarpatské Rusi diplomovaní inženýři, inženýři a diplomovaní geometři dle nař. z 23. V. 1890, č. 22578, R. T. č. 126, a dle nař. z 5. I. 1909, č. 40, resp. vlád. nař. z 12. V. 1922, č. 148 Sb. Prov. nař. (§ 3) stanoví dále jednak všeobecně další požadavek, totiž státní občanství čsl., což jest ve shodě s platnými předpisy, jednak však rozšiřuje předpisy platné pro Slovensko a Podkarpatskou Rus i na Hlučínsko a od soukromých techniků na Slovensku, v Podkarpatské Rusi a na Hlučínsku usedlých požaduje, aby nejen vykonávali „obdobnou činnost“, nýbrž svým předběžným vzděláním a praktickou činností mohli býti považováni za rovnocenné s autorisovanými civilními techniky, pokud jde o odbornou kvalifikaci.